

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
8.12.2025

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS EUROOPAN UNIONIN VIILJELIJÄTUKIEN EHDOLLISUUDEN LAKISÄÄTEISISTÄ HOITOVAATIMUKSISTA SEKÄ NIIDEN JA HYVÄN MAATALOUDEN JA YMPÄRISTÖN VAATIMUSTEN NOUDATTAMISEN VALVONNASTA JA SOSIAALISEN EHDOLLISUUDEN VAATIMUKSISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN LIITTEEN 3 MUUTTAMISESTA

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Euroopan unionin suorien tukien järjestelmän ja eräiden maaseudun kehittämiseen liittyvien korvausten ehtoina on noudatettava ehdollisuuden ja sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksia. Ehdollisuuteen kuuluvat sekä lakisääteiset hoitovaatimukset että hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset.

Ehdollisuudesta säädetään jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus, 12 ja 13 artiklassa sekä liitteessä III. Suunnitelma-asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan lakisääteiset hoitovaatimukset ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset koskevat seuraavia aloja:

- a) ilmasto ja ympäristö, mukaan lukien vesi, maaperä, ekosysteemien biologinen monimuotoisuus;
- b) kansanterveys ja kasvien terveys;
- c) eläinten hyvinvointi.

Ehdollisuuden valvontajärjestelmästä ja ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten järjestelmästä säädetään yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116, jäljempänä horisontaaliasetus, 83- 86 artiklassa. Horisontaaliasetuksen nojalla on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenntyn hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisen ja laskennan osalta annettu komission delegoitu asetus (EU) 2022/1172, jäljempänä laadunarviointiasetus, jonka III luvussa säädetään ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisesta ja laskemisesta.

Sosiaalisesta ehdollisuudesta säädetään suunnitelma-asetuksen 14 artiklassa. Sosiaalinen ehdollisuus koskee niitä EU:n viljelijätukia saavia viljelijöitä ja maatalousyrityksiä, joilla on työvoimaa. Sosiaalinen ehdollisuus tarkoittaa tiivistetysti sitä, että työsopimusta ja työturvallisuutta koskevan lainsäädännön noudattamisen laiminlyöminen voi johtaa tukimenetyksiin. Sosiaalisen ehdollisuuden valvontajärjestelmästä ja sosiaalisen ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten järjestelmästä säädetään horisontaaliasetuksen 87- 89 artiklassa.

Kansallisesti ehdollisuudesta, sosiaalisesta ehdollisuudesta ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista säädetään Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (1332/2022). Laki sisältää perussäännökset ehdollisuudesta ja sosiaalisesta ehdollisuudesta sekä valtuuden säätää tarkemmin lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista valtioneuvoston asetuksella. Myös eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettu laki (1333/2022) sisältää valtuuden säätää tarkemmin lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista valtioneuvoston asetuksella. Ehdollisuuden valvonnan suorittamisesta säädetään unionin lainsäädännön lisäksi tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (1334/2022), jäljempänä toimeenpanolaki. Laissa säädetään muun muassa valvontaa suorittavista viranomaisista.

Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 7 §:n 2 momentin, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 4 §:n 6 momentin sekä toimeenpanolain 20 §:n 8 momentin, 21 §:n 6 momentin, 22 §:n 3 momentin, 23 §:n 4 momentin, 26 §:n 5 momentin, 30 §:n 3 momentin ja 35 §:n 2 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus Euroopan unionin viljelijätukien ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta ja sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksista (65/2023). Asetuksessa säädetään tarkastuskohteiden otoksesta, paikan päällä tehtävistä tarkastuksista, pinta-alamonitoroinnista, hallinnollisista tarkastuksista, valvonnan laajentamisesta ja toteuttamisesta, valvonnan tuloksesta ja ehdollisuuden seuraamuksista sekä sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksista ja niiden noudattamatta jättämisen seuraamuksista.

Asetuksen liitteissä 1 - 3 yksilöidään suunnitelma-asetuksen 12 ja 13 artiklan mukaisesti Suomessa noudatettava ehdollisuuden kokonaisuus lakisääteisten hoitovaatimusten osalta, joka sisältää suoraan sovellettavia EU-asetusten säännöksiä, eräitä sellaisia näiden säännösten kansallisia täytäntöönpanosäännöksiä, jotka ovat olennaisia EU-säännöksen vaatimuksen soveltamiseksi, sekä kansallisia direktiivien täytäntöönpanosäännöksiä. Asetuksen liitteessä 4 yksilöidään sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset.

Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (CAP-suunnitelma), joka sisältää myös ehdollisuuden vaatimukset. Euroopan komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 31.8.2022 (komission täytäntöönpanopäätös C(2022)6022). Muutosesitys toimitettiin 4.7.2025 Euroopan komissiolle, joka hyväksyi muutosesityksen 2.10.2025 (komission täytäntöönpanopäätös C(2025)6615).

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, aluehallintovirastoilta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Suomen Eläinlääkäriliitto ry:ltä, Eläinsuojeluliitto Animalia ry:ltä ja SEY Suomen Eläinsuojelu ry:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Euroopan unionin viljelijätukien ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta ja sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksista annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Asetuksen liitteeseen 3 ehdotetaan tehtäväksi kansallisen lainsäädännön uudistamisesta johtuvia teknisluonteisia säädösviittausten päivityksiä ja täsmennyksiä.

4. Pykäläkohtaiset perustelut

liite 3

Asetuksen liitteeseen 3 ehdotetaan tehtäväksi kansallisen lainsäädännön uudistamisesta johtuvia säädösviittausten päivityksiä ja täsmennyksiä.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei arvioida olevan vaikutuksia valtion talousarvioon.

6. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta annettiin 5 lausuntoa. Lausunnon antoivat ympäristöministeriö, Ruokavirasto, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf, Suomen Eläinlääkäriliitto ry ja SEY Suomen eläinsuojelu ry.

Ruokaviraston lausunnon perusteella täsmennettiin liitteen 3 muutoksia. Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf kannatti lausunnossaan liitteeseen 3 ehdotettuja muutoksia.

SEY Suomen eläinsuojelu ry esitti lausunnossaan, että noudatettavaan kansallisiin täytäntöönpanosäädöksiin voitaisiin sisällyttää myös hevosten hyvinvoinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 9 §:n 1 momentti, koska tuotantoeläindirektiivin liitteen kohdan 7 mukaan eläimen vapautta liikkua sille ominaisella tavalla ottaen huomioon eläimen laji sekä saatu kokemus ja tieteellinen tieto, ei saa rajoittaa niin, että se aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä tai vahinkoa. Asetusehdotusta ei muutettu tältä osin, koska ehdotettu vaatimus olisi käytännössä mahdoton valvoa ehdollisuuden vaatimuksena.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry:llä ei ollut huomautettavaa esitetyistä muutoksista. Ympäristöministeriöllä ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta.

7. Laintarkastus

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa asian kiireellisyyden vuoksi.

8. Voimaantulo

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen Euroopan unionin viljelijätukien ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta ja sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 3 muuttamisesta.